

Eva Brunne
Biskop

Ämbetsberättelse diakon- och prästmöte 9 april 2019

Tack vänner, för viktiga röster.

Tack vänner, för de reflektioner som ni har bidragit med till den här ämbetsberättelsen. Spaningar och glädjeämnen, utmaningar och vägval. Jag hoppas att det har varit livsvidgande samtal i era kollegier.

I en kyrka där olika vägval görs.

I en kyrka som håller ihop och hänger ihop.

I en kyrka där styrkan ligger i att vi är kyrka där vi är, och ingen annanstans.

Samtidigt som vi är här och nu är vi länkar i en kedja med dem som burit och bär, med dem som fortsätter att bära. Vi är nu. Många har gått före oss och många kommer att följa efter oss.

En sådan kyrka är vi och ska fortsätta att vara.

Stockholms stift är störst och minst, äldst och yngst. Femtio procent av dess yta består av vatten.

Här finns gamla kyrkor - I en församling är samtliga kyrkor från före år 1400.

Samtidigt är 50 procent av våra kyrkor byggda efter 1950.

Vi har församlingar som lagts samman och församlingar som delats.

Vi är en kyrka i ständigt omformning.

Två miljoner människor bor här och nästan en miljon människor tillhör vår kyrka.

Gammal kulturbygd och nybyggarområden. Mångfalden präglar utan att konkurrera.

Både kulturellt och religiöst. Tvärtom bidrar mångfalden till att inspirera.

Här är vi som folkkyrka, vad nu det betyder i vår tid.

Här lever vi sida vid sida med människor av annan tro, från andra länder, med annan kultur, med många bidrag in i vår kyrka och in i vårt samhälle.

Inflyttningen till Stockholm fortsätter att öka. Ett helt Oskarshamn flyttar till vårt stift varje år. På Södermalm bor lika många människor som i Norrköping.

Vi lever i en mer och mer religiös bygd. Vi har fått välkomna människor som behöver skydd i vårt land. Ändå är de bara några av de 68 miljoner människor som just nu är på flykt i världen. I våra sammanhang har vi verkligen tagit emot. 85 procent av alla landets församlingar ställde om sin verksamhet år 2015 och en bit framöver för att välkomna, stödja och ge skydd åt människor som valde vårt land. Vi är lyckliga nog att bo i ett land som människor flyr till, och inte ett land som människor flyr ifrån. Samtidigt lever vi i ett samhälle där populismen, polariseringen och protektionism ökar. En del människor får färre rättigheter och möjligheter tillgodosedda än andra på grund av sitt ursprung eller sin religiösa tillhörighet. Här behöver vi vara en motkraft, för att kunna bli medkraft. Denna inledning var ett väldigt kort svep över det som är Stockholms stift. I detta verkar vi alla, på olika sätt. Vi är kyrka där vi är och ingen annanstans. Det är så viktigt och det

har blivit så tydligt för mig under 16 biskopsvisitationer. Det har blivit så tydligt för mig genom de samtal ni har fört i församlingarna och bidragit med inför detta möte. Jag är så omåttligt stolt och berörd av alla de sätt ni är kyrka på. Allt från att erbjuda det annorlunda, heliga rummet i innerstaden till att i förorten kunna vara oängsliga när normen ändå är bruten. Som luthersk kyrka är vi där vi är. Och ni har alla förstått det och verkar utifrån det.

Tack för att ni är med i den reformatoriska rörelsen i Kristi kyrka!

Jag ställde frågor

för att få en nutidsbild och för att höra hur ni har det. De enkla frågorna löd:

- Vilka glädjeämnen ser ni just nu i ert arbete?
- Vilka utmaningar ser ni att ni skulle behöva möta?
- Vilka vägval tror ni blir viktiga för framtiden?

Några korta sammanfattningar och lite jämförelser med hur det var för sex år sedan, år 2013, när vi senast samlades i den här konstellationen.

Jag börjar i glädjeämnena:

Vi är så många att det inte är klokt, säger någon.

Vi gläds över att leva i Jesu uppståndelse, säger någon.

Många säger: mötet med människor i livets alla skiften och skeden.

Mötet i de kyrkliga handlingarna nämns av många. Där har vi en unik mötesplats som vi behöver vårda, värna och utveckla. De kyrkliga handlingarna är gudstjänster precis som söndagsgudstjänsterna. Förkunnelsen i de kyrkliga handlingarna ska vi inte ligga lågt med eller se som rutin.

Många av er nämner arbetsgemenskapen och respekten för varandras uppdrag. Här kan vi genom våra sammantagna professioner förmera det vi, var och en, kan och utför.

Gudstjänstlivet återkommer i glädjeämnena, liksom verksamheten bland barn och unga, samverkan med ideella, och skolarbetet som fått ny energi på flera håll.

Veckogudstjänsterna ökar. Det är naturligt att de gör det. I församlingarna ser ni att människor vill stanna till en stund på väg till eller ifrån jobbet. Och så formas gudstjänster utifrån trängda almanackor.

Jag blir glad över att höra om oängsligheten. Den som vågar prova och den som vågar göra fel och så börja om igen.

Det riktigt nya som lyser fram är ekumeniken och det interreligiösa arbetet. En del har blivit självklart genom integrationsarbetet sedan 2015. Annat har funnits länge och blivit självklart. Vi lever ibland tillsammans i samma gudstjänstrum. Vi tar krafttag med goda grannar för att göra livet så bra som möjligt för människor som kommit till oss. Vi slår en skydds- och bönering runt moskéer när bedjande vänner behöver skydd. Så kommer det att fortsätta vara. Så är det att vara kyrka nu och framåt. Vi ser och vill leva i en världsvid gemenskap och det internationella engagemanget har ökat, inte minst bland och genom de unga. Här ska vi som kyrka vara ett tecken i världen.

Så till de utmaningar som ni ser

Ni skriver förvånansvärt (och glädjande) lite om medlemstappet. Inte så att det inte är bekymmersamt. Jag hör mer bland förtroendevalda om utmaningen i detta. Jag hör inte bland er att det skulle vara den stora utmaningen att bli fler, men det ger förstått utmaningar när vi blir färre. Vi kommer inte att kunna vända siffrorna till en stor medlemsuppgång. Om vi använde all den energi som skulle gå åt till detta, till att istället

våga och vilja vara kyrka, skulle vi utmanas mer. Jag hör de rösterna i era samtal. Lärandet och undervisningen står fram som den stora utmaningen. Många fler har inte en aning om vad kristen tro är, än mindre kunskap om de stora berättelserna i Bibeln eller om psalmer som kan bära i livets svårare stunder. Här vi den verkligt stora utmaningen. I och med 1969 års läroplan för skolan infördes religionsundervisning och kristendomsundervisningen minskade. Det är bra att våra unga fick och får kunskap om andra religioner. Det vi halkade efter i är att vi själva måste ta ansvar för kristendomsundervisningen. Ingen annan kommer att göra det åt oss.

Vi kommer att ha ekonomiska utmaningar.

Vi kommer att ha utmaningar i att vi fastnar i verksamhet.

Vi kommer att ha utmaningar i att vara en folkkyrka i minoritet.

Vi kommer att ha utmaningar i att göra dopet känt.

Vi kommer att ha utmaningar i att vara med i samhällsarbetet – integration, klimatet, främlingsfientlighet, öppen rasism.

I detta är vi kyrka.

Erbjuder rum för tystnad mitt i stadens brus.

Stuvar om resurserna när konfirmanderna blir för många i en församling och för få i en annan.

Blir tydliga som kyrka och som kristna i samhället. Det som vi alla lever i. Här är vi profetisk röst och barmhärtighetens tecken. Här pratar vi mer om tro.

Jag märker en trötthet hos en del. Vi har nått vårt kapacitetstak, säger någon. Vi vill inte fastna i verksamhetsyseri, säger någon annan. De tankarna är inte nya. Jag påminner mig om Aktiva damen i Arne H Lindgrens kyrkospel *Den opassande lovsången* från 1977. Där klagar Aktiva damen på att hon ”springer så att hårtestarna står som spröt ut ur permanenten för att hinna med församlingslivets alla grupper”. Om vi gjorde lite mindre skulle vi kanske utträtta mer.

Och så vägvalen inför framtiden

Välfärdsfrågorna lyser fram. Vi ska inte kompensera, men komplettera. Hur vi organiserar oss är ett viktigt vägval. Inte minst för att vi ska få så mycket resurser över som möjligt för att kunna göra det som är vårt uppdrag. Här måste vi stå fast som kyrka med vår värdegrund, vårt evangelium. Här ska vi vara synliga och tydliga röster i samhället.

Här ska vi våga vara mer kyrka och ibland våga vara mindre kyrka.

Många röster talar om vikten av fördjupning. Både i relation till dem vi möter i församlingarna, men inte minst i arbetslagen. Jag tror att det är avgörande för vår framtid. Absolut avgörande för hur vi som medarbetare är och gestaltar kyrka och evangelium. Om vi hela tiden ger ut, skapar verksamhet, formar grupper. Om vi inte samtidigt vänder oss själva till Gud i bön, i lovsång, i stillhet, i reflektion så kommer det inte att bli så mycket kyrka till slut.

Jag har sagt det många gånger – till mig själv och till er – och det är på allvar: Vår egen bön, vår egen påfyllnad, vår egen gudstjänst utan att vi själva leder, är livsviktig. Det har med vår självbild att göra. Jag ser detta som ett av de viktiga vägvalen. Jag vet hur ni arbetar på för att kunna skriva mycket i verksamhetsberättelser. Jag vet hur ni arbetar för att siffrorna i statistiken ska öka. Jag vet hur ni längtar efter att få en egen stund för bön och reflektion, en egen stund utan att samtidigt leda andra. Glöm aldrig den möjligheten. Prata om det i kollegiet och se till att det blir av. Om vi inte vårdar vår egen relation till

Gud, så blir vår självbild och vår bild utåt en annan än den vi egentligen vill. Vi behöver inte en inre sekularisering.

Siffror

En ämbetsberättelse vore inte en ämbetsberättelse om det inte åtminstone fanns några siffror. De är inte många och de finns för övrigt i andra dokument.

Siffrorna för gudstjänstfirande går neråt, liksom antalet dop, konfirmationer, vigslar och begravningsgudstjänster i Svenska kyrkans ordning. Antalet veckogudstjänster ökar och likaså antalet deltagare i dem. Utträdena har stabiliserats och minskar jämfört med de senaste åren. En församling har fler inträden än utträden.

Vi är 446 präster i aktiv tjänst. Därtill kommer 234 pensionerade.

Vi är 188 diakoner i aktiv tjänst. Därtill kommer 152 pensionerade.

Tack till alla fria pensionärer som ser till att församlingarnas liv fungerar.

Sedan förra diakon- och prästmötet har 55 präster och 19 diakoner vigts till tjänst. Därtill har sju ämbetsbärare från andra kyrkor avlagt sina löften för tjänst i vår kyrka.

Nio kyrkor och församlingshus har invigts eller åter tagits i bruk.

Fyrtio församlingar har tagit emot nya kyrkoherdar. Det är en siffra som bekymrar en del. Jag delar förstas glädjen över att församlingar får ny kyrkoherde, men en del slutar för att de inte kommer överens med sin arbetsgivare. Därför stärker vi stödet från stiftets ledarskapsteam.

Det som sticker ut

Nu återvänder jag till era reflektioner och några saker som sticker ut.

Vi vill ”vara kyrka på riktigt”, är ett uttryck som flera använder. Uttrycket skulle kunna handla om att vi blir mer slutna. Vår egen gemenskap ska stärkas. Jag ser dock att det handlar om att bli mindre av verksamhetskyrka och mer av det som är vårt egentliga uppdrag och mitt i detta vara folkkyrka med allt det förtroende som vi bärs av i och med det.

Vi ser och vet att vi är i en brytperiod. Hur gör vi när vi måste prioritera ”på riktigt”?

Hur samverkar vi med förtroendevalda och med grannförsamlingar i detta?

Och framförallt: hur går vi åt samma håll – medarbetare och förtroendevalda? Vi är inte alltid överens om prioriteringarna. Vilken slags kyrka vill vi vara? Här behöver vi samtala mycket om kyrkosyn. Tänk om vi skulle ha medarbetardagar i församlingarna kring just kyrkosyn? Tillsammans med förtroendevalda. Det är ett samtal som behöver föregå samtalet om hur vi organiserar oss.

Vi finns med i samhällssamtalet och kan vara det ännu mer. När psykisk ohälsa ökar, när populismen tilltar, när rasismen öppet visar sitt fula ansikte, när klimatångesten ökar. Då är vi kyrka. Med modet och förmågan att säga det vi står för, Det vi bärs av, det evangeliet manar oss till, det bönen har lett oss fram till. Längre har vi plåstrat om, men numera är vi en viktig samtalspart. Inte enbart med bidrag i samtalet, utan också med tydlig handling för förändring.

Och så styrkan i att vara kyrka – med bönen och gudstjänstens språk, med de livstolkande och livstydande berättelserna, med möjligheten att i nådens tecken få börja om, göra fel och så börja om igen.

Kunskapen om kristen tro behöver stärkas

Färre döps och konfirmeras. Färre har kunskap om möjligheten. Färre ber. Färre firar gudstjänst. Samtidigt är det många som söker sig till de heliga rummen när livet slås i spillror. Jag hörde vid en visitation om de nyfikna 25-åringarna och de kunskapsförstående 57-åringarna. Vi har möjligheterna att fylla på med kunskap och stilla nyfikenheten. Ingen annan än vi kan göra det. Och vi vill att fler ska kunna berättelserna, kunna orientera livet efter dem, lära sig att be genom att be, få mod och hopp genom tron på den uppståndne.

Hela vår kyrka är nu inne i ett program (inte ett projekt på tre år) om lärande och undervisning. I församlingsinstruktionerna, som ni alla arbetar med, krävs en plan för församlingens undervisning och lärande i alla åldrar. Vi behöver öva oss i detta, göra det och låta det bli ett tydligt program i varje församling. Det handlar om barn och skolor, det handlar om tonåringar och konfirmation, det handlar om vuxna som gått i skolan efter 1969. Det handlar om pedagogiska utmaningar och pedagogisk fantasi. Det handlar om ett lärande från andra kyrkor. Det handlar om att tala tydligt om Jesus och vara stolta över att göra det. Vad är det vi vill berätta? Hur vill vi göra det och hur ska vi göra det? Det handlar om ett gigantiskt samarbete mellan medarbetare och mellan församlingar. Och en glädjefylld nu- och framtidsfråga. Här finns också styrkan i att vara kyrka.

Den världsvida kyrkan och gemenskapen i den, sticker ut genom att få reflektioner alls benämner den. Jag vet att många församlingar har ett gediget internationellt arbete och vänskaper i världen, men få ger ord åt det. Är det för att den gemenskapen är självklar eller för att den är en slags sidoverksamhet som en del är starkt engagerade i men som inte ger färg och doft åt församlingens hela liv?

Vi är delar av en helhet som är så stor att det knappt går att fatta. Under det här Diakon- och prästmötet har vi fått vittnesbörd om Kyrkornas Världsråd genom dr Agnes Aboum. Kyrkornas världsråd är en gemenskap av 350 kyrkor och 500 miljoner människor. Genom Albrecht Nollau från Dresden i Tyskland och Julius Lema från Moshi i Tanzania har vi mött gemenskapen inom Lutherska Världsförbundet, som består av 140 kyrkor och mer än 70 miljoner medlemmar.

Vi har en enorm potential genom att bara veta om detta, men självklart mest genom att mötas, samverka och vara världsvid kyrka tillsammans. Vi medverkar till utbyte med ungdomar och unga vuxna, bland annat i Tanzania, Brasilien, Costa Rica, Filippinerna och Storbritannien. Jag vill uppmana er att ta del av de ungas erfarenheter när de är på hemmaplan igen.

Vi har vänstift och vänförsamlingar och vi behöver varandra. Be tillsammans. Be för varandra. Lära oss av varandra. Vi kommer aldrig att kunna kopiera varandra men vi kan ha just ett ömsesidigt lärande. Bygg vidare på den världsvida kyrkan och framförallt - låt det synas. Inte som en uppvisning men som en styrka i en globaliserad värld. Knappast någon annan organisation har de nätverk som vi har eller de självklara vänner som vi har. Dra nytta av den styrkan i hela församlingen.

Diakonin

För sex år sedan uttryckte jag att övergången från trivseldiakoni till profetisk diakoni gick långsamt. Att den profetiska diakonin märktes tydligare i förort och förstad än i innerstan. Det märks en skillnad nu och enligt min uppfattning går utvecklingen åt rätt håll. Kanhända handlar det om att församlingsledningarna blivit mer omvärldskunniga. Kanhända handlar det om den studie vi gjorde på stiftsnivå kring glappet mellan vad diakonen är och är utbildad för och det som arbetsgivaren förväntar. Kanhända handlar

det om att professionaliteten ökar.

Hur som helst är det en god och nödvändig utveckling. Tack till er alla som bidrar till den utvecklingen – för människors skull.

Det finns mycket mer som skulle kunna sägas om det ni reflekterat över. Detta är enbart ett axplock och de stora penseldragen. Allt som ni bidragit med finns kvar som ett tidsdokument.

När våra kollegor möts om 20 eller 50 eller 70 år, då kan de se hur vi tänkte 2019. Förstå hur länkarna i kedjan har formats. Förstå att vi verkade med Kristus i centrum på det sätt som var möjligt och rimligt för oss.

Hur framtiden ser ut vet vi inte. Det vi vet är att vår kyrka formas om och det är precis som det ska vara. I varje tid gör vi en god skillnad för människor som behöver stöd, som behöver berättelser att leva av, som behöver människor att be tillsammans med och samtala med. Det är ju precis därför som vi firar gudstjänst, undervisar, bedriver diakoni och mission. Och så ska vi fortsätta.

Två personer vill jag nu rikta mig särskilt till:

Caroline, tack för din länk i kedjan, för kyrkan och för mig personligen under 44 år.

Välkommen Andreas som en ny länk i kedjan. Tillsammans med många ska du bygga vidare. Hoppas att du blir en lika stolt och glad biskop som jag har fått vara.

Tack till er alla för det ni är som kyrka där ni är. För allt det som ni förkunnar, samverkar i, samtalar om, för att ni påverkar samhället på ett gott sätt. För allt som ni som diakoner och präster gör för att tydliggöra vårt uppdrag som kyrka – inåt och utåt, eller hur riktningarna nu går.

Tillsammans är vi människor och kristna, tillsammans är vi kyrka. Glöm aldrig att vi lever av nåd. En värld utan nåd är en obeboelig värld.

Jag slutar med samma ord som jag började i vid Diakon- och prästmötet 2013:

- Låt nya tankar tolka Kristi bud och nya själar flamma i hans brand. Låt nya stämmor prisas Kristi Gud, på nya tungomål, i nya land. (Siri Dahlqvists psalm från 1923)
- Den uppsökande kyrkan måste vara den gränsöverskridande kyrkan. (Manfred Björkquist)
- Kristendomen är inte färdig. Den så tror bedrar sig. Ty livet stannar aldrig. Kristendomen är inte en grav att vårda, utan ett liv att leva i världen. (Nathan Söderblom)
- Leva i nuet, forska i forntiden, verka för framtiden. (rabbinen Gottlieb Klein)

Eva Brunne

biskop